

JEZIČNA POLITIKA

Europska unija je u okviru svojih nastojanja za promicanje mobilnosti i međukulturnog razumijevanja postavila učenje jezika kao prioritet te u tom području financira brojne programe i projekte. S gledišta EU-a višejezičnost je važan element europske konkurentnosti. Zato je jedan od ciljeva jezične politike EU-a da svi građani Europe, osim materinskim, vladaju još dvama jezicima.

PRAVNA OSNOVA

U Europi je jezična raznolikost činjenica. Jezici su sastavan dio europskog identiteta i najizravniji izraz kulture. U Europskoj uniji, utemeljenoj na načelu „Ujedinjena u raznolikosti”, pojedincima, organizacijama i poduzećima važno je moći komunicirati na nekoliko jezika. Jezici nemaju samo ključnu ulogu u svakodnevnom životu Europske unije, nego su i od presudne važnosti za poštovanje kulturne i jezične raznolikosti u EU-u.

Poštovanje jezične raznolikosti temeljna je vrijednost EU-a, kao i poštovanje pojedinca te otvorenost prema drugim kulturama. Te su ideje uvrštene i u preambulu Ugovora o Europskoj uniji, u kojoj se navodi sljedeće: „nadahnuti kulturnim, vjerskim i humanističkim nasljeđem Europe” i „potvrđujući svoju privrženost načelima slobode, demokracije i poštovanja ljudskih prava.” U članku 2. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) EU-a znatna se važnost pridaje poštovanju ljudskih prava i nediskriminaciji, dok se u članku 3. navodi da EU „poštuje svoju bogatu kulturnu i jezičnu raznolikost”. U članku 165. stavku 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) naglašava se da su „ciljevi djelovanja Unije razvoj europske dimenzije u obrazovanju, osobito nastavom i popularizacijom jezika država članica”, pri čemu se u potpunosti poštuje kulturnu i jezičnu raznolikost (članak 165. stavak 1. UFEU-a).

Povelja o temeljnim pravima EU-a, koja je donesena 2000. i koja je Sporazumom iz Lisabona učinjena pravno obvezujućom, zabranjuje diskriminaciju na temelju jezika (članak 21.) i obvezuje Uniju na poštovanje jezične raznolikosti (članak 22.).

Prva uredba iz 1958., kojom je određeno koje će jezike koristiti nekadašnja Europska ekonomska zajednica^[1], mijenjala se ulaskom novih država u EU te su njome, zajedno s člankom 55. stavkom 1. UEU-a, utvrđeni službeni jezici EU-a^[2]. Svaki se građanin EU-a može pisanim putem obratiti bilo kojoj instituciji ili tijelu EU-a na jednom od jezika i dobiti odgovor na tom istom jeziku, u skladu s člankom 24. UFEU-a.

CILJEVI

Jezična politika EU-a temelji se na poštovanju jezične raznolikosti svih država članica i na poticanju međukulturnog dijaloga diljem EU-a. Kako bi se uzajamno poštovanje provelo

[1]SL L 17, 6.10.1958., str. 385.

[2]EU ima 24 službena jezika: bugarski, češki, danski, engleski, estonski, finski, francuski, grčki, hrvatski, irski, latvijski, litavski, mađarski, malteški, nizozemski, njemački, poljski, portugalski, rumunjski, slovački, slovenski, španjolski, švedski i talijanski jezik.

u praksi, EU potiče poučavanje i učenje stranih jezika te mobilnost svih građana preko specijaliziranih programa obrazovanja i strukovnog osposobljavanja. Poznavanje stranih jezika smatra se jednom od osnovnih vještina koju svi građani EU-a trebaju usvojiti kako bi imali veće mogućnosti obrazovanja i zapošljavanja. EU stoga podržava ideju da bi svaki građanin trebao ovladati dvama stranim jezicima, uz svoj materinski jezik ([COM\(2008\) 0566](#)). Osim toga, EU radi s državama članicama na zaštiti manjina, na temelju Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima Vijeća Europe.

Prema strateškom okviru *Obrazovanje i osposobljavanje 2020.*, jezici su jedna od temeljnih vještina u obrazovanju, u skladu sa zaključcima Vijeća od 20. svibnja 2014. o višejezičnosti i razvoju jezičnih kompetencija^[3].

Osim toga, još od 2001. godine svakog 26. rujna obilježava se Europski dan jezika kako bi se podignula razina osviještenosti o raznolikosti jezika u Europi.

Europski parlament donio je jezičnu politiku potpune višejezičnosti, što znači da su svi jezici EU-a jednako važni. Svi se parlamentarni dokumenti prevode na sve službene jezike i svaki zastupnik u Europskom parlamentu ima pravo izabrati na kojem će jeziku govoriti.

POSTIGNUĆA

A. Razvoj politike i potpora jezičnom istraživanju

1. Zaštita manjinskih jezika

Parlament je 2013. usvojio rezoluciju o ugroženim europskim jezicima i jezičnoj raznolikosti u Europskoj uniji^[4], kojom poziva države članice da obrate veću pozornost na ugrožene europske jezike te da se posvete zaštiti i promicanju raznolikosti jezične i kulturne baštine Unije. Ta se rezolucija nastavila na rezoluciju Parlamenta o regionalnim i manje korištenim europskim jezicima^[5] te na povezanu rezoluciju Vijeća o promicanju jezične raznolikosti i učenja jezika^[6], nakon čega je uslijedilo nekoliko akcijskih planova i okvirnih strategija Komisije za promicanje učenja jezika i jezične raznolikosti ([COM\(2003\) 0449](#)); [COM\(2005\) 0596](#).

2. Usporedivost podataka o jezičnim kompetencijama

Godine 2005. Komisija je objavila komunikaciju Europskom parlamentu i Vijeću o europskom pokazatelju jezičnih kompetencija ([COM\(2005\) 0356](#)), instrumentu za mjerenje ukupnih jezičnih kompetencija u svim državama članicama. Njegov je okvir Komisija izložila u svojoj komunikaciji usvojenoj 13. travnja 2007. ([COM\(2007\) 0184](#)). Prema komunikaciji Komisije iz 2005., „cilj je pokazatelja mjeriti ukupne kompetencije u stranim jezicima u svakoj državi članici”. Taj će pokazatelj također pomoći u utvrđivanju toga funkcioniraju li mjere za ostvarenje formule „materinski jezik + dva”, zahvaljujući usporedivim podacima o jezičnim kompetencijama u svim državama članicama. Osnovan je savjetodavni odbor koji je 2011. objavio rezultate prvog provedenog istraživanja, koje je pokazalo potrebu za boljom provedbom strategije za učenje jezika u školama.

3. ECML i Mercator

EU podržava dva centra za istraživanje jezika: Europski centar za suvremene jezike (ECML) i Europski istraživački centar za višejezičnost i učenje jezika (Mercator). ECML potiče izvrsnost i inovacije u učenju jezika te pomaže Europljanima da na učinkovitiji način uče jezike. Glavni su ciljevi ECML-a pomoći državama članicama u provedbi učinkovitih politika poučavanja jezika

---

[3]SL C 183, 14.6.2014., str. 26.

[4]SL C 93, 9.3.2016., str. 52.

[5]SL C 76 E, 25.3.2004., str. 374.

[6]SL C 50, 23.2.2002., str. 1.

usredotočenjem na učenje i poučavanje jezika, promicanje dijaloga i razmjenu najboljih praksi te pružanje podrške mrežama i istraživačkim projektima povezanim s programom. Mercator je dio mreže pet istraživačkih i dokumentacijskih centara te je specijaliziran za regionalne i manjinske jezike u okviru Europske unije.

4. Europski magisterij iz prevođenja

Europski magisterij iz prevođenja oznaka je kvalitete za sveučilišne prevoditeljske programe koji zadovoljavaju dogovorene profesionalne standarde i tržišne zahtjeve. Glavni je cilj europskog magisterija iz prevođenja poboljšati kvalitetu prevoditeljske obuke te izrazito kvalificirane pojedince usmjeriti prema radnim mjestima prevoditelja u EU-u. Europskim magisterijem iz prevođenja želi se poboljšati status prevoditeljske struke u EU-u.

5. MT@EC, usluga strojnog prevođenja

Usluga strojnog prevođenja Komisije omogućava brzu provjeru grubog značenja umetnutog teksta. MT@EC može obrađivati i prevoditi tekstove i dokumente povezane s politikom EU-a na sva 24 službena jezika EU-a. Usluga je dostupna besplatno za sve javne dužnosnike u državama članicama EU-a i državama EGP-a.

B. Akcijski programi

1. Program Erasmus+

Erasmus+, pokrenut u siječnju 2014., program je EU-a za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport za razdoblje 2014. – 2020. Jedan je od konkretnih ciljeva programa promicanje učenja jezika i jezične raznolikosti. U programskom vodiču Erasmus+ navodi se: „Mogućnostima otvorenima za pružanje jezične potpore namjerava se povećati uspješnost i učinkovitost mobilnosti, poboljšati uspjeh u učenju te na taj način doprinijeti konkretnim ciljevima programa.” (str. 11.) Onima koji sudjeluju u aktivnostima u području mobilnosti nudi se jezična podrška preko internetske jezične potpore Erasmus+ kako bi naučili jezik zemlje domaćina. Programom Erasmus+ potiču se suradnja u cilju inovacija i razmjene dobrih praksi preko strateških partnerstava u području poučavanja i učenja jezika. Osim toga, financijska sredstva za jezičnu podršku mogu se pružiti kada je to potrebno korisnicima strateških partnerstva koji organiziraju dugoročne aktivnosti osposobljavanja i poučavanja za osoblje, mlade radnike i učenike. Programom Erasmus+ također se svake godine financiraju brojni projekti kojima se podupire poučavanje i učenje znakovnih jezika te promiču osviještenost o jezičnoj raznolikosti i zaštita manjinskih jezika.

2. Program Kreativna Europa

U okviru [potprograma Kultura](#) programa Kreativna Europa pruža se podrška prevođenju knjiga i rukopisa.

3. Europski dan jezika

Ohrabreni golemim uspjehom Europske godine jezika (2001.), EU i Vijeće Europe odlučili su da će se Europski dan jezika obilježavati 26. rujna svake godine različitim manifestacijama za promicanje učenja jezika diljem EU-a. Cilj je te mjere osvijestiti građane o brojnim jezicima koji se govore u Europi te ih potaknuti na učenje jezika.

C. Nagrade

1. Europska jezična oznaka

Europska jezična oznaka nagrada je koju Komisija dodjeljuje za poticanje novih inicijativa u poučavanju i učenju jezika, nagrađivanje novih metoda poučavanja jezika i podizanja razine osviještenosti o regionalnim i manjinskim jezicima. Nagrada se dodjeljuje projektima iz zemalja

sudionica za najinovativnije projekte učenja jezika, osobi koja je najviše napredovala u učenju stranih jezika te najboljem učitelju jezika.

2. Juvenes Translatores

Komisija svake godine dodjeljuje nagradu za najbolji prijevod učeniku koji ima 17 godina i dolazi iz neke od država članica. Učenici mogu prevoditi s bilo kojeg i na bilo koji službeni jezik Europske unije.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Parlament je 19. studenog 2013. usvojio programe Erasmus+ i Kreativna Europa. Parlament je dodao posebnu odredbu o financiranju podnaslovljavanja, sinkronizacije i zvučnog opisivanja europskih filmova kako bi se olakšao pristup europskim radovima kao i njihova prekogranična distribucija. Kao suzakonodavno tijelo Parlament može sastavljati izvješća o vlastitoj inicijativi kako bi se iznova potaknuo razvoj jezične politike u Europi. U svojoj rezoluciji od 24. ožujka 2009. naslovljenoj „Višejezičnost: prednost za Europu i zajednička obveza”^[7], Parlament je ponovio da podržava politike EU-a u području višejezičnosti i pozvao Komisiju da osmisli mjere za prepoznavanje važnosti i promicanje jezične raznolikosti. U svojoj rezoluciji o ugroženim europskim jezicima i jezičnoj raznolikosti^[8] pozvao je Komisiju i države članice da pruže potporu ugroženim jezicima.

Parlament je 23. studenog 2016. donio rezoluciju o znakovnom jeziku i stručnim tumačima za znakovni jezik^[9] kako bi istaknuo da gluhi, gluhoslijepi i nagluhi građani moraju imati pristup istim informacijama i komunikaciji kao i ostale osobe u obliku prevođenja na znakovni jezik, podnaslovljavanja, pretvaranja govora u tekst i/ili alternativnih oblika komunikacije, uključujući usmene prevoditelje. U rezoluciji je također priznato da institucije EU-a već nude pristup javnim događajima i sjednicama odbora.

U studiji naslovljenoj „Manjinski jezici i obrazovanje: najbolje prakse i zamke”, naručenoj u ime Odbora za kulturu i obrazovanje Parlamenta i objavljenoj početkom 2017., istražuje se stanje manjinskih jezika u obrazovanju u 13 studija slučaja.

U drugoj polovici 2017. i početkom 2018. Odbor za kulturu i obrazovanje Parlamenta radit će na izvješću o vlastitoj inicijativi naslovljenom „Jezična ravnopravnost u digitalnom dobu – prema ljudskom jezičnom projektu”, na temelju [studije](#) s istim naslovom izrađene na zahtjev Odjela Parlamenta za ocjenjivanje znanstvenih i tehnoloških odabira.

Michaela Franke
09/2017

---

[7]SL C 117 E, 6.5.2010., str. 59.

[8]SL C 93, 9.3.2016., str. 52.

[9]Usvojeni tekstovi, [P8_TA\(2016\)0442](#).